

Utenriksdepartementet
Postboks 8114 Dep.

0032 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
Sak nr: 12/416-2
Saksbehandler: Sverre Åril
Dir.tlf: 91768366

Dato:
02.05.2012

Høring om NOU 2012:2 - Utenfor og innenfor - Norges avtaler med EU

Det vises til e-post fra Utenriksdepartementet vedrørende høring om NOU 2012:2 – Utenfor og innenfor – Norges avtaler med EU, der høringsinstansene blir bedt om å melde tilbake eventuelle synspunkter innen høringsfristen den 6. mai 2012.

Først vil jeg understreke at jeg mener det er positivt at man har foretatt en grundig gjennomgang av Norges avtaler med EU, hvordan avtalene fungerer i praksis, hvilke utfordringer som ligger i avtalestrukturen og hvordan man kan arbeide på en best mulig måte for å fremme norske interesser innenfor dages avtaler.

I NOU 2012:2 har man i punkt 20.12 beskrevet Forbrukerombudet som en sentral aktør i norsk forbrukerpolitikk som deltar aktivt i organisasjonsarbeid knyttet opp mot EU. Jeg vil i det følgende kort utdype mitt arbeid på området og hvordan jeg jobber med pågående prosesser av betydning for forbrukervernet til norske forbrukere.

Utgangspunktet for Forbrukerombudets arbeid opp mot EU

Svært mye av regelverket Forbrukerombudet fører tilsyn med er basert på EU-rettslige regler implementert gjennom EØS-avtalen. Markedsføringsloven implementerer blant annet direktivet om urimelig handelspraksis 2005/29 og direktivet om urimelige avtalevilkår 93/13 i norsk rett. For å kunne føre et effektivt tilsyn med næringsdrivendes urimelige handelspraksis og urimelige avtalevilkår i forbrukerkontrakter må Forbrukerombudet i tillegg være godt oppdatert på regelverk på andre områder som også kan være preget av EU-retten, herunder blant annet regelverk innen finans- og transportområdet.

I tillegg legger samarbeidsforordningen 2006/2004 til rette for et forpliktende samarbeid mellom forbrukermyndigheter i EU-land. Samarbeidsforordningen pålegger blant annet medlemslandene å assistere andre europeiske tilsynsmyndigheter ved grenseoverskridende saker, noe som gjør det viktig å holde seg oppdatert på praksis fra forvaltning og domstoler i de andre EU-land og fra EF-domstolen.

Som en del av samarbeidet deltar Forbrukerombudet i tillegg aktivt i komitéarbeid gjennom deltakelse i Consumer Protection Committee (CPC). Gjennom CPC-samarbeidet har Forbrukerombudet blant annet ledet et prosjekt for å kartlegge hvordan flyselskap informerer om skatter og avgifter når de markedsfører flybilletter. Prosjektgruppen kom i sin rapport med anbefalinger til Kommisjonen om behov for et klarere regelverk på dette området. Kommisjonen har i etterkant av prosjektet og i forbindelse med sin gjennomgang av flypassasjerers rettigheter gjennomført en studie der disse temaene var sentrale. Forbrukerombudet ble også rådspurt ved gjennomføringen av studien. Etter min oppfatning ligger det en viktig mulighet for påvirkning gjennom aktiv deltakelse i slikt komitéarbeid og god utnyttelse av handlingsrommet som her gis.

Medvirknings og påvirkningsarbeid

I forlengelsen av mitt tilsynsarbeid har jeg de siste årene også arbeidet mer aktivt for å bidra til at norske forbrukeres interesser ivaretas ved lovgivningsprosesser i EU. I NOU 2012:2 punkt 9.5 om norsk påvirkningsarbeid i praksis, pekes det blant annet på at det i arbeidet med direktiv om forbrukerrettigheter 2011/83 ble lagt et helhetlig løp fra norsk side med utarbeidelse av EFTA-posisjoner, tilpassede norske posisjonsnotat og møter med sentrale aktører. Forbrukerombudet deltok også aktivt i denne prosessen.

Jevnlige koordineringsmøter ble arrangert mellom berørte departementer og interessehavere. Etter min oppfatning var møtene i den nasjonale koordineringsgruppen svært nyttige for å oppnå en godt koordinert innsats, og jeg mener arbeidet er egnet som et eksempel til etterfølgelse der nær dialog mellom departement og interessehavere er hensiktsmessig for å fremme felles interesser. Resultatet av et slikt arbeid vil naturligvis i stor grad avhenge både av mulighetene for påvirkning generelt og av innsatsen som legges ned av de enkelte interessehaverne.

Forbrukerombudet møtte på sin side sentrale EU-parlamentarikere og kom med posisjonsnotater i forkant av møtene i Europaparlamentets komité for indre markedssaker. Forbrukerombudets innspill ble direkte gjengitt i debatten i Europaparlamentet, og kapitlet om urimelige avtalevilkår ble senere tatt ut av forlaget i tråd med Forbrukerombudets innspill.

Som utvalget påpeker i NOU 2012:2, er det usikkert om den norske innsatsen for å endre direktivet hadde betydning for direktivets endelige innhold, men man kan uansett fastslå at endringene som ble foretatt i direktivet var i tråd med det som ble fremført av norske interessehavere.

Min erfaring er imidlertid at våre argumenter på dette området blir lyttet til fordi Norge (og Norden) er kjent for å ha et godt forbrukerbeskyttelsesnivå. I tillegg er Forbrukerombudet en anerkjent institusjon som kan vise til langvarig erfaring i behandling av saker etter det regelverket som er til vurdering. Vi kan derfor også bidra med konkrete eksempler fra vår virksomhet for å belyse de argumentene vi fremfører.

Pågående prosesser i EU av betydning for forbrukervernet

Høsten 2011 la Kommisjonen fram sitt forslag til en forordning om en felles europeisk salgsløyve, som er et nytt kontraktsrettsinstrument til bruk ved grenseoverskridende handel mellom næringsrivende og forbrukere. Utvalget berører arbeidet i punkt 20.11 i NOU 2012:2. Jeg deler her utvalgets oppfatning om at det er all grunn til å tro at

forslaget, hvis det blir vedtatt, vil kunne få stor betydning for den videre utviklingen av europeisk kontraktsrett. Forslaget vil etter min vurdering også kunne få ringvirkninger for Forbrukerombudets tilsyn med urimelige avtalevilkår i forbrukeravtaler¹.

I februar var jeg derfor i Brussel for å snakke med sentrale aktører i EU-parlamentet om dette temaet. Jeg fulgte også opp med et posisjonsnotat med konkrete eksempler fra min virksomhet i forkant av de innledende diskusjonene i Europaparlamentets justiskomité.

Det pågår for tiden i tillegg også flere andre prosesser og tiltak i EU som potensielt vil kunne få stor betydning for norske forbrukere, herunder blant annet Kommisjonens forslag til regelverk for utenomrettslig løsning av forbrukertvister, grønnbok om internett og mobilbetaling og en gjennomgang av flypassasjerers rettigheter. På disse forslagene har jeg allerede sendt mine høringsinnspill til relevante fagdepartementer og/eller til Kommisjonen.

Som nevnt har en stor del av regelverket jeg forvalter ved mitt kontor sitt opphav i EU-retten. Jeg ser i økende grad hvordan rettsutviklingen i EU stadig får større betydning på områdene jeg fører tilsyn med og hvordan den norske forbrukerpolitiske agendaen i stor grad blir påvirket av pågående prosesser i EU.

Etter min oppfatning er det i denne sammenheng essensielt å delta aktivt i prosesser der dette kan bidra til å sikre en bedre europeisk lovgivning for norske forbrukere. Det er en vanskelig øvelse å skulle måle konkrete resultater av aktivt medvirknings- og påvirkningsarbeid, men det er gjennom slikt arbeid man gis en mulighet til å påvirke viktige beslutninger av sentral betydning for norske borgere. Min erfaring tilsier at fagkunnskap og velrettede argumenter blir lyttet til.

Med vennlig hilsen

Gry Nergård
Forbrukerombud

¹ Les Forbrukerombudets høringsuttalelse på: <http://www.regjeringen.no/pages/36077038/FOB.pdf>

